

Sygn. akt II C 1782/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: S.S.O. T. Jakubowska – Wójcik

Protokolant: st. sekr. D. Klimczak

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2014 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa K. M.

przeciwko J. S.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, zapłatę, zwrot mebli i obrazów, zadośćuczynienie

1. oddała powództwo w zakresie żądania zobowiązania do złożenia oświadczenia woli;
2. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty, zwrotu mebli i obrazów, zadośćuczynienia;
3. nie obciąża powódki kosztami procesu;
4. przyznaje adwokatowi P. W. prowadzącemu Kancelarię Adwokacką w Ł. przy ul. (...) lok.(...) kwotę 8356 (osiem tysięcy trzysta pięćdziesiąt sześć) zł, w tym podatek VAT, tytułem wynagrodzenia za udzieloną z urzędu powódce pomoc prawną, którą to kwotę nakazuje wypłacić z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi;
5. przyznaje adwokat A. G. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w Ł. przy ul. (...) lok.(...) kwotę 8856 (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć) zł, w tym podatek VAT, tytułem wynagrodzenia za udzieloną z urzędu pozwanemu pomoc prawną, którą to kwotę nakazuje wypłacić z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.

Sygn. akt II C 1782/11

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 21 listopada 2011 roku, sprecyzowanym pismami z dnia 23 grudnia 2011 roku i 23 lutego 2012 roku, powódka K. M. wniosła o zobowiązanie pozwanego J. S. do przeniesienia na jej rzecz własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ulicy (...), o pow. 143,70 m² wraz z udziałem 67/1000 części wspólnych budynku i prawa użytkowania wieczystego działki pod budynkiem, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, zwrotu mebli i obrazów, pieniędzy zabranych przez komornika oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z utratą zdrowia, nękaniami jej przez pozwanego oraz naruszeniem jej godności osobistej, która miała miejsce podczas rozprawy apelacyjnej w dniu 15 lutego 2011 roku. /pozew k. 3-7, pisma procesowe z 23.12.2011 r. k. 57-59, 23.02.2012 r. k. 63-64/

Ustanowiony w sprawie dla powódki pełnomocnik z urzędu w piśmie z dnia 3 sierpnia 2012 roku popierał powództwo w zakresie żądania przeniesienia własności i wnosił o zobowiązanie pozwanego J. S. do przeniesienia na rzecz powódki własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ulicy (...) w Ł. o pow. 143,70 m² wraz z udziałem 67/1000 części wspólnych budynku i prawa użytkowania wieczystego działki pod budynkiem, objętych księgą wieczystą nr (...)

prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, cofnął pozew w zakresie żądania od pozwanego zwrotu mebli i obrazów oraz zadośćuczynienia. W związku z częściowym cofnięciem powództwa pełnomocnik wniósł o nieobciążanie powódki kosztami postępowania oraz zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu według norm przepisanych. /pismo procesowe z 03.06.2012 r. k. 183-184/

Pozwany otrzymał odpis pozwu w dniu 14 września 2012 roku. /potwierdzenie odbioru k. 190/

W odpowiedzi na pozew z dnia 28 września 2012 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz poniesionych kosztów procesu. Pozwany zakwestionował twierdzenia powódki, na podstawie, których domaga się ona zobowiązania do przeniesienia własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ulicy (...) w Ł. i podał, że wskazane okoliczności nie świadczą o rażącej niewdzięczności z jego strony. /odpowiedź na pozew k. 191-193/

W piśmie z dnia 26 listopada 2012 roku pełnomocnik powódki wskazał, że w okresie po 15 lutym 2011 roku, czyli po prawomocnie zakończonym postępowaniu w sprawie I C 1131/09, relacje stron uległy pogorszeniu. Naganne działania i zaniechania obdarowanego pozwanego doprowadziły do dalszej eskalacji konfliktu oraz świadczą o jego rażącej niewdzięczności w stosunku do powódki. Nie jest, bowiem normalnie przyjętym w stosunkach rodzinnych, by przy udziale komornika egzekwować należności od najbliższych, w szczególności od osób, od których otrzymało się darowiznę o znacznej wartości i w stosunku, do których istnieje obowiązek wdzięczności. Ponadto pozwany zaczął się domagać od powódki podziału lokalu na dwie części, co miałyby się łączyć z remontem i wprowadzeniem się pozwanego do lokalu zajmowanego przez powódkę. Podniesiono także, iż pozwany nie wywiązuje się z wynikającego z umowy darowizny obowiązku utrzymania lokalu. Powódka zmuszona była uiszczać należności do wspólnoty mieszkaniowej, także opłaty za gaz i energię elektryczną. Wskazał także, że powódka dokonując darowizny liczyła, że wnuk – choć w ograniczonym zakresie – będzie się nią opiekował i pomagał w bieżących sprawach życia codziennego. /pismo procesowe z 26.11.2012 r. k. 209-213/

Na rozprawie w dniu 26 listopada 2012 r. powódka cofnęła żądanie zasądzenia od pozwanego kwoty wyegzekwowanej od komornika. /protokół rozprawy z 26.11.2012 r. k. 252/

Na rozprawie w dniu 2 października 2013 roku pozwany wyraził zgodę na cofnięcie powództwa w w/w zakresie. /protokół rozprawy z 02.10.2013 r. k. 279/

Na rozprawie w dniu 19 lutego 2014 roku pełnomocnik powódki popierał powództwo, oświadczył, iż K. M. uiszcza koszty zastępstwa procesowego w kwocie 500 zł brutto. Pełnomocnik pozwanej podał, że koszty nieuiszczonej pomocy prawnej wynoszą 6.793,50 zł netto, a wraz z podatkiem VAT 8.356 zł brutto i w tym zakresie wnosil o zasądzenie kosztów procesu.

Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu, podnosząc, iż koszty te nie zostały pokryte w całości, ani w części. /protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – adnotacje 00:01:12, 00:07:41/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany J. S. jest wnukiem powódki K. M.. /okoliczność bezsporna/

Aktem notarialnym z dnia 4 lipca 2008 roku Miasto Ł. ustanowiło odrębną własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego przy ulicy (...) w Ł. i sprzedało go powódce za kwotę 49.090 zł. Sprzedaż obejmowała również 67/1000 części w częściach wspólnych budynku i prawa użytkowania wieczystego działki pod budynkiem. /kserokopia wypisu aktu notarialnego k. 92-99 załączonych akt o sygn. I C 1131/09/

Aktem notarialnym z dnia 4 lipca 2008 roku K. M. złożyła ofertę darowizny w/w lokalu mieszkalnego na rzecz swojego wnuka J. S.. W akcie zastrzeżono, że przyjęcie darowizny powinno nastąpić w ciągu 3 miesięcy od uprawomocnienia się wpisów w księdze wieczystej, najpóźniej do dnia 30 czerwca 2009 roku. Wartość przedmiotu darowizny określono na kwotę 500.000 zł. Aktem notarialnym z dnia 29 czerwca 2009 roku powódka potwierdziła złożoną ofertę, a

wobec faktu, iż do tego momentu nie została założona księga wieczysta przedłużyła termin do przyjęcia darowizny. / kserokopie wypisów aktów notarialnych k. 100-103, 104-106 załączonych akt o sygn. I C 1131/09/

Aktem notarialnym z dnia 28 września 2009 roku J. S. przyjął darowiznę. Pozwany oświadczył, że przedmiotowy lokal mieszkalny jest już w jego posiadaniu i z dniem 28 września 2009 roku przechodzą na niego wszelkie korzyści i ciężary z nim związane. Pozwany nieodpłatnie ustanowił na rzecz swojej babki służebność osobistą, polegającą na bezpłatnym i dożywotnim prawie korzystania i przebywania w przedmiotowym lokalu. /kserokopia wypisu aktu notarialnego k. 107-113 załączonych akt o sygn. I C 1131/09/

Ostatnie spotkanie między stronami w mieszkaniu nr (...) przy ulicy (...) w Ł. odbyło się w dniu 6 października 2009 roku, w trakcie, którego obecny był także kolega pozwanego K. S. (1). Spotkanie początkowo przebiegało spokojnie, ale po propozycji powódki, aby wnuczek zrzekł się mieszkania, atmosfera stała się nerwowa. Od października 2009 roku strony kontaktowały się ze sobą kilka razy telefonicznie. /zeznania świadków: W. M. (1) k. 280-281, K. S. (1) k. 281/

Wyrokiem z dnia 22 października 2010 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie I C 1131/09 zobowiązał J. S. do przeniesienia na rzecz powódki własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ulicy (...) w Ł. o powierzchni 143,70 2 wraz z udziałem 67/1000 części wspólnych budynku i prawa użytkowania wieczystego działki pod budynkiem objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi. /wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi k. 193 załączonych akt o sygn. I C 1131/09/

Na skutek zaskarżenia powyższego orzeczenia przez pozwanego, wyrokiem z dnia 15 lutego 2011 roku wydanym w sprawie I ACa 1074/10 Sąd Apelacyjny w Łodzi zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. /wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi k. 261 załączonych akt o sygn. I C 1131/09/

Postanowieniem z 27 stycznia 2012 r. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. / postanowienie k. 415 załączonych akt o sygn. I C 1131/09/

Po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny w Łodzi relacje między stronami nie były poprawne. Pozwany starał się skontaktować z powódką telefonicznie, dokonać ustaleń w kwestii wydanego przez Sąd rozstrzygnięcia, ale powódka nie chciała rozmawiać z wnukiem, zastrzegając sobie utrzymywanie kontaktów jedynie na drodze sądowej w związku z pozwami, jakie zamierzała kierować przeciwko pozwanemu. Strony rozmawiały ze sobą telefonicznie 3-4 razy. W trakcie jednej z takich rozmów pozwany przekazał powódce numer swojego telefonu komórkowego z informacją, że może do niego w każdej chwili zadzwonić. K. M. nigdy nie zwróciła się do wnuka o udzielenie jakiegokolwiek pomocy, ani też nie próbowała skontaktować się z nim w jakiegokolwiek sprawie. /zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 00:14:53, zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacje 02:03:43, 02:44:11/

W dniu 8 marca 2011 roku powódka skierowała do Przewodniczącego Wydziału Ksiąg Wieczystych pismo, w którym zakwestionowała wpisanie pozwanego, jako właściciela w księdze wieczystej ustanowionej dla lokalu nr (...) przy ulicy (...) w Ł.. /pismo k. 94/

Klauzula wykonalności w zakresie zasądzonych od powódki na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w I i II instancji orzeczonych w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 listopada 2011 roku została nadana w dniu 18 kwietnia 2011 roku. /postanowienie k. 261 załączonych akt o sygn. I C 1131/09/

W dniu 5 maja 2011 roku K. M. złożyła do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XVI Wydziału Ksiąg Wieczystych pismo zatytułowane „uzupełnienie do pozwu złożonego w dniu 11 kwietnia 2011 roku”, w którym nadal kwestionowała wpisanie pozwanego, jako właściciela lokalu w księdze wieczystej, twierdząc, iż jest protegowanym Sądu oraz podnosząc, iż J. S. może sprzedać mieszkanie, w którym ona przebywa. /pismo k. 76-77/

Dnia 12 maja 2011 roku pełnomocnik J. S. adw. A. G. złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zgierzu wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko K. M. w oparciu o wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 lutego 2011 roku w sprawie o sygn. akt I ACa 1074/10, opatrzony klauzulą wykonalności z dnia 18 kwietnia 2011 roku oraz wyegzekwowanie w ramach wszczętego postępowania kosztów zastępstwa procesowego w łącznej kwocie 12.600 zł. /wniosek k. 1 załączonych akt o sygn. Km 495/11, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 00:14:53, zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:03:43/

W dniu 1 czerwca 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zgierzu zajął ruchomości dłużniczki znajdujące się w lokalu nr (...) przy ulicy (...) w Ł., tj. fortepian, siedem obrazów, miedzioryt, telefon komórkowy, szafę przeszkloną, szafkę nocną. / protokół zajęcia ruchomości k. 13-14 załączonych akt o sygn. Km 495/11, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 00:14:53/

Zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego powódka otrzymała w dniu 2 czerwca 2011 roku. / zawiadomienie wraz z potwierdzeniem odbioru k. 9 załączonych akt o sygn. Km 495/11/

7 czerwca 2011 roku pełnomocnik pozwanego złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zgierzu wniosek o sprzedaż komisową zajętych ruchomości w drodze czynności egzekucyjnych. /wniosek k. 29 załączonych akt o sygn. Km 495/11/

W dniu 12 października 2011 roku powódka skierowała do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi pismo, w którym wyjaśniała, że pozew przeciwko J. S. o odwołanie darowizny skierowała do Sądu Okręgowego w Łodzi za pośrednictwem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi. /pismo k. 165-166/

W czerwcu 2012 roku, przy udziale adw. A. G., strony podjęły rozmowy, co do podziału przedmiotowego mieszkania na dwa odrębne, każde z osobnym wejściem. W piśmie z 25 czerwca 2012 r. pozwany powołując się na swoją trudną sytuację materialną i zawodową, przedstawił propozycję podziału lokalu oświadczając przy tym, że wszelkie koszty związane z adaptacją pomieszczeń oraz koszty remontu poniósłby wyłącznie on. Wskazał także, że wyrażenie zgody przez powódkę na zamieszkanie przez niego w mniejszym z utworzonych lokali, znacznie polepszyłyby jego sytuację finansową i osobistą oraz byłoby również korzystne dla powódki. W piśmie doręczonym K. M. 25 lipca 2012 pozwany prosił o udzielenie informacji dotyczących proponowanego przez powódkę podziału mieszkania oraz zrzeczenia się służebności. Zwracał się o udzielenie odpowiedzi, tak, aby można było przystąpić do wyodrębnienia lokali zgodnie z propozycją powódki. /pismo k. 222, zeznania świadków: W. M. (1) k. 280-281, K. S. (1) k. 281, pismo k. 263, zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacje 02:03:43, 02:44:11/

W lipcu 2012 roku podczas spotkania, które odbyło się w kancelarii (...), reprezentująca pozwanego pełnomocnik zaproponowała powódce podzielenie przedmiotowego lokalu na dwa mieszkania, a jeżeli w tej kwestii strony nie doszłyby do porozumienia, przeprowadzenie się powódki do lokalu o odpowiednim standardzie w dzielnicy Ś. w Ł.. Powódka wyraziła wówczas zgodę na przeniesienie się do innego lokalu własnościowego, w którym koszty utrzymania byłyby niższe. W trakcie tych ustaleń pozwany nie był obecny, spotkał się on ze swoim pełnomocnikiem po opuszczeniu kancelarii przez powódkę. Wówczas J. S. doszedł do wniosku, iż najlepszym rozwiązaniem będzie sprzedaż darowanego mu mieszkania i zakup powódce mniejszego lokalu. K. M. pismem z dnia 19 lipca 2012 roku poinformowała wnuka, że wyraża zgodę na przeniesienie się do innego lokalu własnościowego. Pozwany kierował do powódki listownie propozycje sprzedaży lokalu i kupna dwóch mniejszych mieszkań. /pismo k. 223, zeznania świadków: W. M. (1) k. 280-281, K. S. (1) k. 281, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 00:14:53, zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacje 02:03:43, 02:44:11/

6 czerwca 2012 roku na portalu tablica.pl (...) zamieścił ogłoszenie o sprzedaży mieszkania o pow. 143 m². Cena za lokal została określona na kwotę 100.000 zł. W ogłoszeniu istniało zastrzeżenie, iż mieszkanie obciążone jest prawem

dożywocia. /ogłoszenie k. 186, zeznania świadka M. S. protokół rozprawy z 04.12.2013 r. – k. 311v – 313 - adnotacja 00:05:38, zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:03:43/

Pozwany nie uprzedzał, ani nie konsultował z powódką kwestii zamieszczenia ogłoszenia o sprzedaży mieszkania. /zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:48:36/

W związku z w/w ogłoszeniem z pozwanym skontaktowała się M. S., której siostra była zainteresowana zakupem mieszkania w Ł.. Pozwany poinformował ją o metrażu lokalu, przesłał mailowo plan mieszkania. Na pytanie M. S. o możliwość obejrzenia lokalu, twierdził, iż nie można tego dokonać bez asysty policji. Pozwany poinformował M. S., iż w tym mieszkaniu przebywa jego babcia, którą przedstawił, jako osobę nieprzewidywalną oraz że jego wejście do lokalu będzie wiązało się z pomówieniami ze strony powódki. Pozwany twierdził, iż nie istnieje żaden sposób porozumienia się z powódką w sprawie wejścia do mieszkania. J. S. dopytywał się M. S., czy w przypadku nabycia przez nią lokalu, powódka nie będzie narażona na krzywdę z jej strony. W trakcie rozmów okazało się także, że z lokalem wiążą się zadłużenia w stosunku do Miasta Ł. z tytułu reszty ceny sprzedaży oraz należności do wspólnoty mieszkaniowej i z tytułu zużycia gazu - wobec gazowni. Pozwany uzależniał cenę sprzedaży lokalu od przyjęcia przez nabywcę mieszkania wraz z zadłużeniem. J. S. za uzyskane pieniądze zamierzał kupić mieszkanie dla babci i w tej kwestii między stronami toczyły się rozmowy. /zeznania świadka M. S. protokół rozprawy z 04.12.2013 r. – k. 311v – 313 - adnotacje 00:05:38, 00:40:22, wiadomości mailowe k. 287-301, zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:03:43/

Pozwany nie informował powódki o prowadzonych rozmowach z M. S.. /zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:48:36/

Siostra M. S. była właścicielką dwupokojowego mieszkania, które chciała przekazać powódce w zamian za zrezygnowanie z prawa dożywocia. /zeznania świadka M. S. protokół rozprawy z 04.12.2013 r. – k. 311v – 313 - adnotacja 00:05:38/

W połowie lipca 2012 roku do mieszkania przy ulicy (...) w Ł. przyszła M. S.. Powódka nie była uprzedzona o jej wizycie. M. S. poinformowała K. M. o ogłoszeniu w sprawie sprzedaży mieszkania, zadeklarowała, iż jej siostra rozważa zakup tego lokalu. Powódka była zaskoczona faktem, iż jej wnuk zamierza sprzedać mieszkanie. K. M. opowiedziała o przyczynach darowania pozwanemu mieszkaniu, tj. że chciała zrekompensować wnukowi to, iż syn powódki opuścił rodzinę i nie wywiązywał się z obowiązków ojcowskich wobec pozwanego. Konkubent matki pozwanego był inicjatorem dążenia do wykupu przedmiotowego mieszkania i przekazał pieniądze na ten cel. Powódka poinformowała także M. S. o konflikcie stron, wszczęciu przeciwko niej postępowania egzekucyjnego, zajęcia przez komornika jej pamiątek rodzinnych, a także o powództwie wytoczonym przez nią w niniejszej sprawie.

Kobiety rozmawiały na temat ewentualnego przeniesienia się powódki do innego mieszkania, na co K. M. wyraziła zgodę z uwagi na wysokie koszty utrzymania lokalu nr (...) przy ulicy (...) w Ł.. Powódka widziała możliwość przeprowadzenia się do innego dwupokojowego mieszkania z windą w dzielnicy Ś., bowiem знаła ten rejon Ł., uczęszczała tam do lekarza. Na pytanie M. S. o kwotę pieniężną, jaką chce otrzymać w zamian za zwolnienie mieszkania z prawa dożywocia, powódka twierdziła, że interesuje ją dwupokojowe mieszkanie własnościowe. /zeznania świadka M. S. protokół rozprawy z 04.12.2013 r. – k. 311v – 313 - adnotacje 00:05:38, 00:40:22, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 00:14:53/

W trakcie wizyty powódka oprowadzała M. S. po mieszkaniu, opowiadała o ruchomościach tam się znajdujących. Przy rozmowie obecny był W. M. (1) – obecnie mąż powódki. Wizytę M. S. oraz jej propozycję powódka potraktowała, jako potencjalny sposób rozwiązania jej poważnego problemu życiowego. /zeznania świadka M. S. protokół rozprawy z 04.12.2013 r. – k. 311v – 313 -adnotacje 00:05:38, 00:40:22, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 01:19:09/

M. S. nie poinformowała pozwanego ani o zamiarze udania się do przedmiotowego lokalu, ani też o spotkaniu z powódką. /zeznania świadka M. S. protokół rozprawy z 04.12.2013 r. – k. 311v – 313 -adnotacja 00:05:38/

Na początku sierpnia 2012 roku M. S. skontaktowała się z pozwanym. J. S. potwierdził, iż przeciwko niemu zostało wytoczone powództwo, jednocześnie wskazał, iż otrzymał od powódki list, w którym pisze, iż godzi się na ugodę polegającą na otrzymaniu innego mieszkania. W dniu 19 listopada 2012 r. pozwany napisał do M. S. wiadomość mailową, w którym poinformował o wyznaczeniu terminu rozprawy na 26 listopada 2012 roku oraz o możliwości zakończenia sprawy. W dniu 26 listopada 2012 roku M. S. otrzymała od J. S. kolejną wiadomość, w której poinformował o zaprzestaniu prowadzenia rozmów w sprawie sprzedaży mieszkania i wyjaśnił, iż wcześniejsze negocjacje miały na celu ocenę pobytu na rynku mieszkań i dojścia do porozumienia z powódką – „przeprowadzenia ugody”. /zeznania świadka M. S. protokół rozprawy z 04.12.2013 r. – k. 311v – 313 -adnotacja 00:05:38, wiadomości mailowe k. 287-301/

J. S. nie posiada kluczy do mieszkania nr (...) przy ulicy (...) w Ł., choć prosił o ich wydanie powódkę. /zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:03:43, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 01:37:09/

W przypadku gdyby pozwany przyszedł do powódki to prawdopodobnie nie wpuściłaby go do mieszkania. /zeznania świadka W. M. (1) k. 280-281, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 01:37:09/

Powódka ma 81 lat. Od 4 października 2012 roku pozostaje w związku małżeńskim z W. M. (1). Mąż powódki mieszka z powódką w przedmiotowym lokalu, a zameldowany jest w mieszkaniu przy ulicy (...) w Ł., w którym przebywa jego wnuk z swoją żoną i dzieckiem. /zeznania świadka W. M. (1) k. 280-281/

Powódka cierpi na nadciśnienie, problemy z żołądkiem, trzustką, sercem, ma zniszczoną siatkówkę jednego oka. Przyjmuje leki związane z nerwicą wegetatywną. /zeznania świadka W. M. (1) k. 280-281, zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacje 00:14:53, 01:19:09/

K. M. opiekuje się mężem, który cierpi na chorobę Parkinsona. W. M. (1) często pomaga żonie w czynnościach życia codziennego. Powódka wykonuje minimalne sprzątanie, gotuje. Korzysta również odpłatnie z pomocy w sprzątanii. /zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacja 00:14:53/

Powódka otrzymuje rentę w wysokości 2.070,70 zł, a W. M. (2) emeryturę w kwocie 1.200 zł. Powódka dokonuje opłat związanych z lokalem w wysokości 100 zł – 150 zł miesięcznie. /zeznania powódki protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 319v-322 – adnotacje 00:14:53, 01:54:34, 00:19:09/

Pozwany ma 36 lat. Mieszka wraz z siostrą w lokalu ich matki w Ł.. Jest kawalerem, nie ma dzieci. Od lipca do września 2013 roku przebywał w K..

J. S. wrócił z zagranicy w 2009 roku. Przez rok do listopada 2013 roku był bezrobotny. Obecnie pracuje na pełny etat w firmie (...) jako inżynier programista. /zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:03:43/

Na pokrycie zaległości dotyczących przedmiotowego mieszkania pozwany wpłacił 8.000 zł. Nie dokonał żadnych opłat związanych z gazem, energią elektryczną. Obecnie opłaca do wspólnoty mieszkaniowej koszty związane z lokalem. Pozwany posiada zadłużenie wobec Miasta Ł. i innych podmiotów w kwocie 20.000 zł. /zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:03:43/

J. S. cierpi na schorzenia związane z żołądkiem i woreczkiem żółciowym. /zeznania pozwanego protokół rozprawy z 19.02.2014 r. – k. 322-323 - adnotacja 02:03:43/

Stan faktyczny w sprawie jest bezsporny. Dokonując ustaleń Sąd oparł się na powołanych dowodach z dokumentów oraz zeznaniach świadków i stron.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powódka domaga się ostatecznie zobowiązania obdarowanego pozwanego do zwrotnego przeniesienia na jej rzecz własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ulicy (...) w Ł. o pow. 143,70 m² wraz z udziałem 67/1000 części wspólnych budynku i prawa użytkowania wieczystego działki pod budynkiem objętych księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, podając, jako podstawę faktyczną rażącą niewdzięczność pozwanego. Mając na uwadze żądanie powódki, należy rozważyć i ocenić przesłanki przewidziane w art. 898 § 1 k.c.

Oświadczenie darczyńcy odwołujące darowiznę nieruchomości z powodu rażącej niewdzięczności nie powoduje przejścia własności nieruchomości z obdarowanego na darczyńcę, lecz stwarza jedynie obowiązek zwrotu przedmiotu odwołanej darowizny stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Przyjęta w art. 898 § 2 k.c. konstrukcja wiążąca odwołanie z bezpodstawnym wzbogaceniem wyłącza przypisanie odwołaniu skutku rzeczowego, a mianowicie tego skutku, że obdarowany przestaje być właścicielem, staje się zaś nim z powrotem darczyńca, a zatem odwołanie darowizny ma jedynie charakter obligacyjny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 stycznia 2014 roku o sygn. akt V ACa 664/13). Dla skuteczności odwołania darowizny nie jest wymagane, by oświadczenie w tym przedmiocie zawierało ściśle określoną treść. Wystarczy jeśli jest zrozumiałe i w sposób jednoznaczny informuje darczyńcę, że dokonana darowiznę odwołuje i dlaczego. Zatem darczyńca może dokonać skutecznego odwołania darowizny np. w pozwie skierowanym przeciwko obdarowanemu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 stycznia 2013 roku o sygn. akt I ACa 863/12). Celem, który jest realizowany przez instytucję odwołania darowizny wykonanej z powodu rażącej niewdzięczności, jest pozbawienie obdarowanego tytułu, jaki uzyskał on do przedmiotu darowizny skutkiem umowy, a w konsekwencji niewdzięczności odzyskanie go przez darczyńcę. Najczęściej tytułem tym jest własność. Samo jednak odwołanie darowizny wykonanej nie realizuje skutku rzeczowego. Niewdzięczność sama w sobie jest przesłanką dla wywołania jedynie skutków obligacyjnych. Dla osiągnięcia skutku rzeczowego darczyńca, który korzysta z uprawnień, o których w przepisie mowa, powinien wystąpić z powództwem o zobowiązanie obdarowanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesienie własności rzeczy z powrotem na darczyńcę. Prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek strony do złożenia oznaczonego oświadczenia woli zastępuje to oświadczenie (art. 64 k.c. oraz art. 1047 k.p.c.).

Stosownie do treści art. 898 § 1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Powołany przepis nie precyzuje tego pojęcia, nie zawiera także wskazówek, za pomocą, których można byłoby sformułować jakieś generalne elementy niewdzięczności.

Niewątpliwie nieodpłatne świadczenie darczyńcy, stanowiące jednostronny akt szczodroblowości, nakłada na obdarowanego etyczny obowiązek wdzięczności. Ten właśnie element powoduje, iż darczyńcy – w razie naruszenia przez obdarowanego jego powinności – powinno przysługiwać prawo odwołania darowizny.

Skorzystania z tego prawa nie uzasadnia jednak każdy wypadek nagannego zachowania się obdarowanego. Odwołanie darowizny, jako wyjątek od zasady trwałości umów, jest obwarowane spełnieniem kwalifikowanej przesłanki w postaci rażącej niewdzięczności obdarowanego wobec darczyńcy. Taką kwalifikowaną postać ma wyłącznie zachowanie się obdarowanego, które w świetle istniejących reguł moralnych i prawnych świadczy o tym, że darczyńca odczuwa je wysoce ujemnie.

Kwestia, co należy rozumieć pod pojęciem rażącej niewdzięczności była wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który m.in. w wyroku z dnia 22 marca 2001 r. w sprawie V CKN (opubl. Prok. i Pr. wkł. 2002/5/40) wyjaśnił, że ustawodawca nie sprecyzował pojęcia „rażąca niewdzięczność”, gdyż jest to niemożliwe z uwagi na zróżnicowane sytuacje życiowe i posłużył się formułą ogólną, pozostawiając sądowi ocenę na podstawie konkretnych okoliczności sprawy. O tym czy postępowanie obdarowanego przedstawia się, jako rażąca niewdzięczność

każdorazowo rozstrzyga sąd, a pojęcie „niewdzięczności” zawsze wymaga analizy motywów określonych zachowań obdarowanego na podstawie okoliczności konkretnej sprawy.

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęcie to podpadają tylko takie czynności obdarowanego, które są skierowane przeciwko darczyńcy ze świadomością i w nieprzyjaznym zamiarze. W szczególności chodzi przede wszystkim o przestępstwa popełnione przeciwko darczyńcy (zarówno przeciwko życiu, zdrowiu i czci, jak i przeciwko mieniu) oraz naruszenie przez obdarowanego obowiązków wynikających ze stosunków osobistych (rodzinnych), łączących go z darczyńcą. Wyłączone są natomiast działania godzące w dobra darczyńcy, ale czynione nieumyślnie, krzywdy czy przykrości wyrządzone w sposób niezamierzony, popełnione w uniesieniu czy rozdrażnieniu, zwłaszcza wywołane i powodowane, czy wręcz prowokowane – wprost lub pośrednio – przez samego darczyńcę. Czyny dowodzące niewdzięczności muszą przy tym świadczyć o znacznym napięciu złej woli obdarowanego. Rażąca niewdzięczność odnosi się do takiego zachowania obdarowanego, które jest skierowane przeciw darczyńcy świadomie i w nieprzyjaznym zamiarze, ukierunkowane zazwyczaj na wyrządzenie krzywdy lub szkody majątkowej; nie są to działania nieumyślne, niezamierzone. Znamion rażącej niewdzięczności nie wyczerpują z reguły czyny nieumyślne obdarowanego, a nawet drobne czyny umyślne niewykraczające poza zwykłe konflikty życiowe, rodzinne jak i też wywołane zachowaniem się darczyńcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 lutego 2014 roku o sygn. akt I ACa 1297/13).

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie przedstawione przez powódkę zachowania pozwanego nie mieszczą się w pojęciu rażącej niewdzięczności.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż wystąpienie pozwanego z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko powódce miało na celu wyegzekwowanie kosztów procesu, jakie J. S. poniósł na skutek złożenia przeciwko niemu przez powódkę pozwu w dniu 26 października 2009 roku o przeniesienie na jej rzecz własności samodzielnego lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ulicy (...) w Ł.. Po wydaniu wyroku 15 lutego 2011 roku przez Sąd Apelacyjny w Łodzi, na podstawie, którego m.in. zasądzono na rzecz pozwanego od powódki koszty procesu za I i II instancję, J. S. kilka razy kontaktował się telefonicznie z powódką, chcąc ustalić kwestię spłaty tych kosztów. K. M. nie wykazywała żadnej woli rozwiązania tego problemu, nie chciała rozmawiać z wnukiem, zastrzegając sobie utrzymywanie kontaktów jedynie na drodze sądowej. Zdaniem Sądu skierowanie przez pozwanego wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko powódce, jako strony przegrywającej proces, który został zapoczątkowany przez złożenie przez nią pozwu, nie świadczy o dopuszczeniu się przez J. S. względem darczyńcy rażącej niewdzięczności. Powódka wszczynając postępowanie przeciwko pozwanemu, powinna liczyć się z poniesieniem kosztów postępowania w przypadku przegrania procesu.

Nawet gdyby uznać, że pozwany wszczynając postępowanie egzekucyjne dopuścił się względem powódki rażącej niewdzięczności, to w tym zakresie wystąpiła negatywna przesłanka do odwołania darowizny określona w art. 899 § 3 k.c. Zgodnie z tym przepisem darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego.

Z powyższego przepisu wynika, że uprawnienia darczyńcy do odwołania darowizny z powodu niewdzięczności obdarowanego mogą być realizowane jedynie w zamkniętym przedziale czasu. Na realizację powyższego uprawnienia przewidziano termin jednoroczny, po upływie, którego uprawnienie to wygasa. Ten stosunkowo krótki termin na realizację prawa przez darczyńcę jest uzasadniany potrzebą eliminowania niepewności po stronie obdarowanego. Taka niepewność jest pod względem gospodarczym niepożądana, zwłaszcza gdyby obdarowany podejmował działania dla naprawienia skutków swojego niewdzięcznego zachowania, a brak reakcji darczyńcy nie pozwala mu na pewność, co do oceny tego zachowania. Bieg wspomnianego terminu rozpoczyna się od momentu dowiedzenia się o przyczynie odwołania darowizny, a więc powzięcia wiedzy o niewdzięcznym zachowaniu obdarowanego. Przyjąć również należy, że skoro uprawniony przez jeden rok darowizny nie odwołuje, to albo obdarowanemu przebaczył, albo nie odczuł, że zachowanie obdarowanego nosi znamiona zachowania niewdzięcznego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 sierpnia 2012 roku o sygn. akt I ACa 519/12).

Powódka w pozwie z dnia 21 listopada 2011 roku, jako podstawę odwołania darowizny wskazała wszczęcie wobec niej na wniosek pozwanego postępowania egzekucyjnego. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego powódka otrzymała w dniu 2 czerwca 2011 roku, natomiast dzień wcześniej, tj. 1 czerwca 2011 roku, dokonano w jej obecności zajęcia należących do niej ruchomości w lokalu przy ulicy (...) w Ł.. Tak, więc w dniu 1 czerwca 2011 roku, a najpóźniej w dniu 2 czerwca 2011 roku K. M. dowiedziała się o działaniu pozwanego, które jej zdaniem nosiło cechy rażącej niewdzięczności. Przewidziany w art. 899 § 3 k.c. termin roczny do odwołania darowizny liczony od chwili, w której uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego nie jest terminem przedawnienia, lecz terminem zbliżonym do prekluzji i jest brany pod uwagę przez Sąd z urzędu. Termin do odwołania darowizny względem J. S. upłynął, zatem na początku czerwca 2012 roku. Biorąc pod uwagę doręczenie odpisu pozwu pozwanemu w dniu 14 września 2012 roku, należy przyjąć, iż K. M. przekroczyła termin do skutecznego złożenia oświadczenia o odwołaniu darowizny i w/w okoliczność nie może stanowić podstawy uwzględnienia powództwa.

Rozważając pozostałe podniesione przez powódkę zarzuty względem pozwanego, Sąd zważył, iż pozwany po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny w Łodzi 3-4 razy podejmował próby kontaktu z powódką. K. M. przyznała, że wnuk przekazał jej numer swojego telefonu komórkowego, informując jednocześnie, że może ona do niego zadzwonić. K. S. (2) nie tylko nigdy nie zgłosiła się do pozwanego o udzielenie pomocy, ale też nie zatelefonowała do niego w jakiegokolwiek sprawie. Podkreślić w tym miejscu należy, że zarówno powódka, jak i jej mąż twierdzą, iż gdyby pozwany zjawił się u nich w lokalu przy ulicy (...) w Ł. to prawdopodobnie w pierwszej chwili nie wpuściliby go do mieszkania, a powódka sama przyznaje, że wnuk ma prawo jej nie lubić. Z powyższego wynika, że powódka jest tak wrogo nastawiona do wnuka, że każda próba skontaktowania się z nią przez pozwanego, spokojnej rozmowy, kończy się niepowodzeniem. Wobec powyższego J. S. nie ma możliwości podjęcia jakiegokolwiek opieki nad babcią.

Aktem notarialnym z dnia 28 września 2009 r. J. S. ustanowił na rzecz powódki służebność osobistą polegającą na bezpłatnym i dożywotnim prawie korzystania i przebywania w przedmiotowym lokalu. Celem tej czynności, choć nieokreślonym *expressis verbis* było zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych darującej, poprzez umożliwienie jej dożywotniego korzystania z darowanego lokalu. Taki sposób określenia służebności wypełnia, w ocenie Sądu, przesłanki umowy użyczenia, uregulowanej w art. 710 k.c. Przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy. Biorący powinien korzystać z rzeczy w sposób odpowiadający właściwościom i przeznaczeniu rzeczy. „Nieodpłatność” używania rzeczy oznacza, że użyczający nie może pobierać opłat za umożliwienie korzystania z rzeczy.

W rozpoznawanej sprawie zasada ta sprowadza się do prawa zamieszkiwania przez K. M. w przedmiotowym lokalu bez obowiązku ponoszenia opłat, (które byłyby podobne do czynszu najmu) na rzecz J. S.. Inną kwestią jest jednak obowiązek ponoszenia zwykłych kosztów utrzymania rzeczy, który to obowiązek, na mocy art. 713 k.c., obciąża biorącego do używania. Zwykle koszty determinuje rodzaj rzeczy oddanej do używania. W przypadku przedmiotowego lokalu, do kosztów tych zaliczyć trzeba opłaty za media. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że strony nie umówiły się, co do ponoszenia kosztów utrzymania lokalu. Pozwany, jako właściciel przedmiotowego mieszkania opłaca stałe koszty jego utrzymania w postaci należności do wspólnoty mieszkaniowej. Natomiast opłaty związane z gazem i energią w zależności od ich zużycia ponosi powódka. Taki podział kosztów nie jest sprzeczny z art. 713 k.c. i nie świadczy o rażącej niewdzięczności pozwanego, tym bardziej, że w lokalu oprócz powódki zamieszkuje W. M. (1), a pozwany nie ma do niego wstępu.

Na uwagę zasługuje także okoliczność, że pozwany z uwagi na swoją trudną sytuację osobistą, zawodową i finansową podejmował próby rozwiązania problemu związanego z kosztami dotyczącymi zajmowanego przez powódkę lokalu (dotyczącymi zapłaty reszty ceny nabycia oraz utrzymania). W czerwcu i lipcu 2013 roku J. S. proponował powódce sprzedaż darowanego mu lokalu i kupno dla powódki mniejszego mieszkania. Choć w piśmie z dnia 19 lipca 2012 roku powódka poinformowała wnuka, że wyraża zgodę na przeniesienie się do innego lokalu własnościowego, to jednak ostatecznie na takie rozwiązanie nie przystała. Pozwany przedstawił powódce także inny sposób rozwiązania ich konfliktu, tj. proponował podział mieszkania, w którym strony miałyby przebywać wspólnie, co zostało potwierdzone pismem otrzymanym przez powódkę w dniu 25 lipca 2012 roku. Zamieszkanie stron w dwóch odrębnych lokalach,

sąsiadujących ze sobą, z pewnością pozwoliłoby na stałe wykonywanie przez pozwanego opieki nad powódką. K. M. nie wyraziła również zgody na tę propozycję. Działo się to wszystko już w czasie, gdy pozwany wiedział, że powódka wystąpiła przeciwko niemu z nowym powództwem. Stąd nie sposób uznać za rażącą niewdzięczność chęć rozwiązania konfliktu poprzez ustalenie możliwości zbycia przedmiotowego lokalu. Należy przy tym podkreślić, że z prowadzonej z M. S. korespondencji mailowej wynika, że J. S. wyrażał dbałość o los powódki i nie miał zamiaru skrzywdzić jej w żaden sposób. Trzeba również pamiętać, że M. S. udała się do powódki bez wiedzy i zgody pozwanego, a po wizycie nie poinformowała o niej pozwanego, nie dając tym samym możliwości pozwanemu naprawienia krzywdy wyrządzonej przez nią powódce.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd przyjął, iż zachowanie oraz podejmowane działania pozwanego wobec powódki nie noszą cech rażącej niewdzięczności. Między stronami niewątpliwie istnieje konflikt, jednakże zachowanie K. M. uniemożliwia wywiązywanie się pozwanego z obowiązków wynikających ze stosunków rodzinnych, a czyny J. S. nie świadczą o jego znacznym napięciu złej woli wobec babci. Z tych względów powództwo w zakresie żądania zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia woli nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu.

W zakresie, w jakim nastąpiło cofnięcie pozwu przez powódkę, tj. żądania zapłaty kwoty wyegzekwowanej przez komornika, zwrotu mebli i obrazów oraz zadośćuczynienia, Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, że sytuacja życiowa i materialna powódki, która stała się także podstawą do całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu, nie pozwala na obciążenie jej kosztami procesu w niniejszej sprawie.

Zgodnie z przepisem § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 461) oraz uwzględniając uiszczenie przez powódkę kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 500 zł brutto, Sąd przyznał adwokatowi P. W. prowadzącemu Kancelarię Adwokacką w Ł. przy ulicy (...) lok. (...) kwotę 8.356 zł tytułem wynagrodzenia za udzieloną z urzędu powódce pomoc prawną, którą to kwotę nakazał wypłacić z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.

Na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 461) Sąd przyznał adwokat A. G. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w Ł. przy ulicy (...) lok. (...) kwotę 8.856 zł tytułem wynagrodzenia za udzieloną z urzędu pozwanemu pomoc prawną, którą to kwotę nakazał wypłacić z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.